

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Valokuvia Poukamassa

Dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin luominen

Sanna Nurila

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2011

TIIVISTELMÄ

Nurila, Sanna 2011. Valokuvia Poukamassa. Dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin luominen.

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutusohjelma. Sivuja 32. Liitteet 1 (CD).

Opinnäytetyönä toteutin dokumentaarisen panoraamavalokuvablogi Poukaman. Opinnäytetyössä selvitin kuinka suunnitellaan ja toteutetaan dokumentaarinen panoraamavalokuvablogi blogipalvelun avulla. Lisäksi etsin vastauksia siihen millaisia vaiheita valokuvablogin luomisprosessiin liittyy ja millaisia haasteita dokumentaariset panoraamavalokuvat tuovat valokuvablogin toteutukseen. Tavoitteena työssä on selvittää dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin luomisprosessi oman henkilökohtaisen teoskoemuksen ja teorian avulla.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käyn läpi valokuvablogin toteutukseen liittyviä käsitteitä ja vaiheita. Aineistona työssäni käytin omia havaintojani valokuvablogin toteutuksesta sekä aiheeseen liittyviä teorialähteitä. Teorialähteinä opinnäytetyössäni toimivat erilaiset aiheita koskevat verkkosivut, kirjat ja muut teokset. Opinnäytetyö on toiminnallinen ja koostuu tekemästäni Poukama-valokuvablogista sekä siihen sisältyvästä Pohjoisen öiset sillat –valokuvasarjasta.

Dokumentaarinen panoraamavalokuvablogi syntyy yksittäisten toteutusvaiheiden yhdistelmästä. Valokuvablogin luomisprosessin aikana eri toteutusvaiheet ovat riippuvaisia toisistaan yhtenäisen kokonaisuuden saavuttamiseksi. Valokuvablogi itsessään toimii valokuvasarjan näyttelytilana. Tällöin valokuvablogin suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon panoraamavalokuvien dokumentaarinen sanoma. Puitteet valokuvablogille näyttelytilana on asetettava tukemaan dokumentaaristen panoraamavalokuvien välittämiä merkityksiä. Kokonaisuutena valokuvablogi on tekijän rakentama moniosainen teos.

Asiasanat: panoraamavalokuva, dokumenttivalokuva, valokuvablogi, valokuvasarja

ABSTRACT

Nurila, Sanna 2011. Photographs in Poukama. Creating a documentary panorama photo blog. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme in Media Arts. Pages 32. Appendices 1 (CD).

This thesis was accomplished by creating a documentary panorama photo blog. The thesis explains how to design and implement a documentary panorama photo blog with blog service. In addition, I was looking for answers for what kinds of photo blog phases are included in the creation process and what kind of challenges documentary panorama photos bring to the process. The aim is to find out the creation process through my own personal experience combined with theoretical knowledge.

In the theory section of the thesis I discuss concepts that are related to the photo blog creation process. The material in my work is based on my own observations and theoretical sources. The theoretical sources are based on websites, books and other productions that are related to my subject. The thesis is functional and consists of Poukama photo blog that includes Northern nocturnal bridges – a series of photographs.

Documentary photo blog is a combination of individual steps. During the creation process of the photo blog the implementation phases are dependent of each other so that the coherent whole can be achieved. Photo blog in itself is an exhibition space for the series of photographs. Therefore, it is important to consider a message of the documentary panorama photos. The framework for photo blog exhibition space must be set to support the meanings of the documentary panorama photos. Overall a photo blog is a multi-element work that is made by the author.

Keywords: panorama photo, documentary photo, photo blog, series of photographs

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 POHJOISEN ÖISET SILLAT -VALOKUVASARJA	7
2.1 Yksittäisistä valokuvista panoraamaksi.....	7
2.2 Dokumenttivalokuva ilmaisukeinona.....	9
2.3 Aiheideasta valokuvasarjaksi	11
3 VALOKUVABLOGI POUKAMAN LUOMINEN	15
3.1 Valokuvablogin määrittely	15
3.2 Suunnittelusta toteutukseen	17
3.3 Blogger ja Flickr valokuvablogin työkaluina.....	19
3.4 Ulkoasun luominen valokuvablogiin.....	23
3.5 Tekijänoikeudet ja valokuvauksen pelisäännöt	25
3.6 Julkaiseminen	26
4 POHDINTA	28
LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Sosiaalisen median yleistyminen on tuonut mukanaan aiempaa monipuolisempia mahdollisuuksia informaation levitykseen. Sosiaalisen median kustannusystävälliset työvälineet ovat mahdollistaneet erilaisten sisältöjen jakamisen laajan yleisön tietoisuuteen. Työvälineiden avulla jokaisen on mahdollista esitellä omia tuotoksia ja teoksia internetin välityksellä. Opinnäytetyössäni halusin hyödyntää sosiaalisen median tämän hetkistä suosiota ja sen tuomia mahdollisuuksia. Ennen varsinaisen opinnäytetyön aloittamista pohdin omaa asemaani sosiaalisen median käyttäjänä; millaisia asioita haluaisin itse tuoda esiin sen kautta ja miten se voisi palvella minua parhaiten? Vastauksena näihin kysymyksiin lähti mielessäni kehittymään idea valokuvablogista.

Opinnäytetyöni Valokuvia Poukamassa käsittelee dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin luomista. Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu raportista ja teoksesta. Opinnäytetyön teososuuden kokonaisuus muodostuu kahdesta eri osa-alueesta: valokuvasarjasta Pohjoisen öiset sillat sekä valokuvasarjan näyttelytilana toimivasta valokuvablogi Poukamasta. Valokuvablogi Poukama löytyy verkko-osoitteesta <http://poukama.blogspot.com/>. Opinnäytetyön raportissa käsittelem dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin suunnittelu- ja luomisprosessia blogipalvelun avulla. Opinnäytetyön lähtökohdaksi ja tärkeimmäksi kysymykseksi nousi selvittää miten suunnitellaan ja toteutetaan dokumentaarisia panoraamavalokuvia sisältävä valokuvablogi blogipalvelun avulla. Millaisia elementtejä ja vaiheita panoraamavalokuvablogin luomiseen liittyy? Millaisia haasteita dokumentaariset panoraamavalokuvat tuovat valokuvablogin toteutukseen?

Opinnäytetyössäni valitsin valokuvablogin lähtökohdaksi valmiin blogialustan, koska koen, että työstä olisi tullut muuten liian laaja ja vaativa suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin. Ajatus panoraamavalokuvista ja valokuvablogin yhdistämisestä lähti liikkeelle tarpeesta rajata ja täsmentää valitsemaani aihetta. Toisaalta panoraamavalokuvuus on minulle itselleni jo aiemmista opinnoistani tuttua, jolloin sen valitseminen tuntui itselleni hyvin luonnolliselta ratkaisulta. Dokumenttivalokuvat ilmaisukeinona ovat kiinnostaneet minua jo pitkään ja halusin tutustua aiheeseen tarkemmin. Opintojeni ai-

kana koen suuntautuneeni kuvajournalismiin, jolloin dokumenttivalokuva on työvälineenä minulle korvaamaton.

Opinnäytetyöni materiaalina käytin erilaisia aineisto- ja teorialähteitä. Teorialähteet koostuvat erilaisista opinnäytetyön aiheeseen liittyvistä verkkosivuista, kirjallisuudesta sekä muista teoksista. Aineistolähteinä käytin eri muodossa olevia valokuvateoksia, joiden sisältöjä analysoin. Valokuvablogin suunnittelu- ja toteutusprosessin kautta tulleilla havainnoilla ja kokemuksilla on suuri painoarvo opinnäytetyössäni. Raporttiosuudessa olen pyrkinyt tuomaan suunnittelu- ja toteutusprosessin näkökulmaa esiin niin teorialähteiden kuin omien havaintojeni avulla.

Tavoitteena opinnäytetyössä on vastausten etsiminen edellä mainitsemiini kysymyksiin, mutta myös valokuvablogin suunnittelu- ja luomisprosessin kokeminen. Opinnäytetyön yhteydessä halusin kehittää sekä omaa valokuvauksellista ilmaisutaitoa sekä teknistä osaamista. Ajatellessani omaa tulevaa työelämää näen valokuvablogin tarjoavan hyvän ympäristön omien teosten ja töiden esille tuomiseen. Opinnäytetyö tuo media-alalle uutta näkemystä ja tietoa, sillä valokuvablogi sosiaalisen median työvälineenä on melko uusi tuttavuus. Opinnäytetyössäni pureudun suunnittelu- ja toteutusprosessiin perusteellisesti sekä käyn valokuvablogin toteutuskaaren alusta loppuun.

2 POHJOISEN ÖISET SILLAT -VALOKUVASARJA

Dokumentaarisia panoraamavalokuvia sisältävän Poukama-valokuvablogin luominen lähti liikkeelle sisällön suunnittelusta. Poukama-valokuvablogin sisältö koostuu valokuvasarjasta, jonka aiheena ovat pohjoisen öiset sillat. Teoksen lähtökohtana on dokumentoida panoraamavalokuvien muodossa pohjoisen yöllisten siltojen elämää ja tunnelmaa. Valokuvablogin luonteeseen liittyen valokuvien yhteyteen on liitetty tapahtumia kuvaava teksti.

Dokumentaarista panoraamavalokuvablogia luotaessa on lähdettävä liikkeelle perusasioista. Aiheeseen liittyvien peruskäsitteiden määrittäminen on yksi tutkimuksen lähtökohdista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 144–145). Käsitteiden määrittäminen avaa niiden merkitystä teoreettisella sekä käytännön tasolla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 144–145). Valokuvablogiin tulevan valokuvasarjan toteuttamista varten on pureuduttava panoraamavalokuviin ja dokumenttivalokuviin liittyviin peruskäsitteisiin sekä tarkasteltava niiden toteutusta hieman tarkemmin. Valokuviin on tärkeää löytää elementtejä, jotka herättävät katsojan mielenkiinnon valokuvia kohtaan. Tässä kappaleessa pureudun edellä mainittuihin peruskäsitteisiin tarkemmin.

2.1 Yksittäisistä valokuvista panoraamaksi

Digitaalisella panoraamakuvalla tarkoitetaan digitaalisessa muodossa olevaa kuvatiedostoa (Alavalkama 2000), joka mahdollistaa jonkin kohteen esittämisen laajassa näkymässä (Pikseli 2004). Laajan näkymän esittämisen mahdollistaa panoraamavalokuvan muoto, joka on leveä tai korkea (Pikseli 2004).

Tekniikan kehittyminen on tehnyt panoraamavalokuvien luomisen aiempaa helpommaksi ja lähes jokaisen valokuvausta harrastavan ulottuville (Salo 2011). Nykyisin panoraamavalokuvia voidaan luoda useilla erilaisilla menetelmillä, esimerkiksi käyttämällä erikoiskameraa tai yhdistämällä kuvat yhdeksi kokonaisuudeksi kuvankäsittelyohjel-

man avulla (Alavalkama 2000). Edellä mainituista vaihtoehdoista kuvien yhdistäminen on yleisemmin käytetty tekniikka (Alavalkama 2000). Käytin kyseistä tekniikkaa myös luodessani panoraamavalokuvia omaan valokuvablogiini ja perehdyn kyseiseen tekniikkaan siksi opinnäytetyössäni tarkemmin.

Panoraamavalokuvia toteutettaessa valokuvien yhdistämistekniikan avulla niiden luomiseen tarvitaan valokuvaamiseen liittyvää perusvälineistöä. Tällaisia välineitä ovat valokuvakamera, jalusta sekä kuvankäsittelyohjelma (Second Picture 2011). Valokuva-blogissani nähtävissä olevat panoraamavalokuvat on otettu Canon EOS 400D -merkkisellä valokuvakameralla. Kuvankäsittelyohjelmana olen käyttänyt Adobe Photoshop Elements 6.0 – kuvankäsittelyohjelmaa.

Panoraamavalokuvien kuvaaminen tapahtuu käytännössä niin, että yhdestä kuvauskohdeesta otetaan useita valokuvia siten, että ne sijoittuvat toistensa kanssa osittain päällekkäin. Tällaista toimintatapaa noudatetaan siksi, jotta kuvankäsittelyohjelma osaa yhdistää erilliset kuvat toisiinsa luoden niistä yhtenäisen panoraamavalokuvan. Päällekkäisyyden tarve riippuu pitkälti käytettävästä kuvankäsittelyohjelmasta, mutta esimerkiksi Adobe Photoshop -ohjelmissa kuvien tulisi olla 25–40 % päällekkäin. Yhtä panoraamavalokuvaa varten otettujen kuvien määrä voi vaihdella suuresti. Omissa panoraamaku-vissani valokuvia on yleensä 4-10 kappaletta. (Second Picture 2011.)

Onnistunutta panoraamavalokuvaa varten on välttämätöntä ottaa valokuvat valokuvakameran manuaalitoiminnolla. Tämä johtuu yksittäisten valokuvien valotuksen, tarkennuksen, polttovälin ja valkotasapainon (Second Picture 2011) tarpeesta pysyä kaikissa valokuvissa samoina. Tällöin kuvankäsittelyohjelma kykenee yhdistämään valokuvat toisiinsa. On tärkeää, että valokuvaaja on samassa paikassa kaikkien valokuvien ottamishetkellä, jotta valokuvien suunta säilyy samana (Adobe Photoshop 2011). Kamerassa käytettävän objektiivin valinta on syytä huomioida, sillä vääränlainen objektiivi voi aiheuttaa panoraamavalokuvaan vääristymiä (Adobe Photoshop 2011).

Panoraamavalokuvien yhdistämistä varten voidaan käyttää useita erilaisia kuvankäsittelyohjelmia. Käytin omassa työssäni Adobe Photoshop Elements 6.0 -

kuvankäsittelyohjelmaa. Adobe Photoshop Elementsissä on kaksi eri mahdollisuutta panoraamavalokuvan luomiseen; yksittäiset kuvat voidaan yhdistää manuaalisesti (käsin) tai käyttämällä Photomerge -työkalua. Kuvien manuaalinen yhdistäminen tarkoittaa käytännössä sitä, että kuvaaja itse yhdistelee kuvankäsittelyohjelman avulla valokuvat yhtenäiseksi panoraamavalokuvaksi. Photomerge -työkalua käytettäessä kuvankäsittelyohjelma luo yksittäisistä valokuvista automaattisesti yhtenäisen panoraamanvalokuvan. Käytin omassa työssäni Photomerge -työkalua valokuvien yhdistämiseen. Yksittäisten valokuvien yhdistämisen jälkeen panoraamavalokuvaa voidaan vielä parannella erilaisilla peruskuvankäsittelyyn liittyvillä toiminnoilla. Peruskuvankäsittelyyn liittyvillä toiminnoilla tarkoitan esimerkiksi horisontin suoristamista, kuvan rajaamista, värimäärittelyä, terävöitystä sekä kuvan resoluutiota (Ennola 2011). Myös kuvan koko säädetään kuvankäsittelyvaiheessa.

Kuvan koon määrittely panoraamavalokuvablogia ajatellen on tärkeää. Valokuvan resoluution tulisi olla sellainen, joka mahdollistaa kuvien katselun mahdollisimman monelle verkkosivun katselijalle. Verkkosivuja suunniteltaessa suurin osa sivustoista suunnitellaan 800x600 – kokoisille monitoreille. Tästä syystä valokuvan resoluution olisi hyvä pysyä alle 800:n pikselin, jotta mahdollisimman monella verkkosivun katselijalla olisi mahdollisuus nähdä kuvat miellyttävästi. JPG -formaatti kuvien tallennuksessa on kaikista kätevin ja käyttökelpoisin. (Salo 2011.)

2.2 Dokumenttivalokuva ilmaisukeinona

Dokumenttivalokuvan luonteeseen ja tarkoitukseen päästään kiinni, kun paloitellaan sana erillisiin osiin. Dokumentti sanana tarkoittaa todistuskappaletta (Raatikainen 2000, 3) ja näin ollen vapaasti tulkittaessa dokumenttivalokuva on todistuskappale tai todistus jostakin asiasta. Dokumenttivalokuva ei voi mielestäni olla täysin aukoton todistuskappale, koska valokuva itsessään on eräänlainen mekaaninen jäljitelmä, ei puhdas tallenne (Suonpää 2011, 30; Heikka 2000, 15). Valokuvaan liittyy tällöin representaatioluonne ja mahdollisuus erilaisten tulkintojen tekemiseen (Heikka 2000, 21; Puranen 2000, 28). Myös digitaalisen kuvankäsittelyn rajat ja suhde valokuvan todellisuuteen ovat luoneet haasteita dokumenttivalokuvan uskottavuudelle (Suonpää 2011, 31).

Pohtiessani dokumenttivalokuvan määritelmää kaipasin konkreettisia esimerkkejä siitä millaisia dokumenttivalokuvat voivat olla. Tässä opinnäytetyöni osuudessa käytin työvälineenä havainnointia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 209). Tutustuin erilaisiin dokumenttivalokuvia esitteleviin teoksiin (Pohjoinen valokuva 2000; 48h kaksi vuorokautta kuvia 2007; Kauppinen 2010) ja huomasin dokumenttivalokuvien käsittelevän usein arkeen liittyviä tapahtumia, tilanteita sekä ihmisiä. Teosten pohjalta tein johtopäätöksen, että dokumenttivalokuvat voivat aiheeltaan käsitellä lähes mitä vain. Tarkastellessani teosten valokuvia (Pohjoinen valokuva 2000; 48h kaksi vuorokautta kuvia 2007; Kauppinen 2010) tarkemmin huomasin useissa valokuvissa olevan myös taiteellisia vivahteita ja elementtejä. Muun muassa dokumenttivalokuvaajana tunnettu Matti Saanio kehitti Ismo Kajanderin kanssa 'luovan dokumentarismien idean' (Laakso 2000, 65, 71–72). Saanion ja Kajanderin kehittämän idean mukaan valokuvan taiteellista päämäärää toteutetaan kun yhdistetään tunteenomainen tulkinta luovasti dokumenttivalokuvissa tapahtuviin tosiasioihin (Laakso 2000, 71–72). Ajatellessani tulevaa valokuvasarjaani koin, että voin dokumenttivalokuvien yhteydessä käyttää myös taiteellisia innovaatioita hyväkseni.

Jorma Purasen (2000, 30) mukaan ”dokumentaatio on aina esteettisten valintojen sarja ja kuvaajan oma konstruktio todellisuudesta”. Pohjoisen öiset sillat -valokuvasarjaa luodessani törmäsin tähän ajatukseen useaan otteeseen. Jo valokuvaustilanteessa tehdään valintoja, jotka vaikuttavat siihen, miten ja mitä katsoja näkee valokuvassa ja millaisen todellisuuden valokuva välittää. Kuvaustilanteen lisäksi esteettiset valinnat nousevat esiin kuvankäsittelyvaiheessa, kun yhdistetään yksittäisiä valokuvia panoraamavalokuvaksi. Yhdistämisyvaiheessa valokuviiin voi tulla yhdistämisvirheitä, joita korjataan digitaalisella kuvankäsittelyllä. Tässä vaiheessa kuvaaja joutuu pohtimaan kuvan todellisuutta; miten paljon valokuvaa voi korjailla, jottei sen dokumentaarinen lähtökohta muutu? Millä tavoin yhdistäminen vaikuttaa kuvan todellisuuteen ja dokumentaariseen arvoon?

Elina Heikan (2000, 16) mukaan dokumentaristien yhteisenä tekijänä voidaan pitää kiinnostusta sitä kohtaan, kuinka yhteiskunta konkretisoituu tavallisten ihmisten elämässä. Heikan mukaan dokumenttiprojektit ovat yleensä suunniteltuja, pitkäkestoisia ja

asioita tutkivia projekteja. Dokumenttivalokuvien ja kuvajournalismissa käytettävien valokuvien päämääristä löytyy paljon samankaltaisuuksia, eikä rajanveto niiden välillä ole aina helppoa. Tässä kohtaan valokuvan sijoituspaikka ja käyttötarkoitus nousevat erityisen oleellisiksi (Puranen 2000, 30), koska niiden perusteella voidaan määritellä dokumenttivalokuvan ja kuvajournalismiin liittyvän valokuvan rajanvetoa (Heikka 2000, 16).

Pohjoisen öiset sillat -valokuvasarjan työstämisen vaiheessa pohdin paljon valokuvasarjan valokuvien suhdetta dokumenttivalokuvan määritelmään. Tutkimustyössä käsitteiden määrittämisen haasteena ovat niihin liittyvät abstraktit tasot (Hirsjärvi, Remes & Saja-vaara 1997, 145). Dokumenttivalokuvan kohdalla tämä tulee esiin siihen liittyvien moniulotteisten kysymysten kautta. Nähdäkseni dokumenttivalokuvan luomisessa pyritään mahdollisimman totuudenmukaisen valokuvan tuottamiseen. Valokuvasarjassani dokumentaarinen lähtökohta näkyy valokuvien sisällöissä, joissa kuvataan pohjoisten siltojen yöllistä elämää, liikettä ja tunnelmaa. Valokuvasarjalla ei ole kuvajournalismiin liittyviä päämääriä, eikä niiden sijoituspaikka liity journalismiin. Valokuvablogi Poukama toimii valokuvasarjan esittelytilana, jolloin valokuvasarjan käyttötarkoitus asettuu enemmän dokumenttivalokuvan päämääriin.

2.3 Aiheideasta valokuvasarjaksi

Valokuvablogin sisältö koostuu pääasiassa valokuvista ja mahdollisista kuvateksteistä (Jamieson 2006, 27–33). Valokuvablogin luonteesta ja tarkoituksesta riippuen tekijän on pohdittava muodostuuko blogin sisältö yksittäisistä valokuvista vai valokuvasarjasta. Ennen valokuvien varsinaista toteutusta on selvitetävä millaista viestiä valokuvilla halutaan välittää ja mikä on niiden sanoma (Jamieson 2006, 177–179). Tämän jälkeen on helpompi määritellä valokuvien varsinainen aihe.

Valokuvissa erilaiset asiat miellyttävät ihmisiä, mutta tiettyjen asioiden kautta voidaan valokuviin saada lisää kiinnostavuutta. Catherine Jamiesonin (2006, 177–178) mukaan valokuvan tärkein elementti on sen sisältämä aihe, koska ilman sitä ei itse valokuvakaan ole olemassa. Aiheeseen saadaan lisää kiinnostavuutta jos sen kautta voidaan välit-

tää tarina ja tuoda katsojan ulottuville jotakin uutta (Bamberg 2009, 101). Katsojan kiinnostuksen herättämiseksi on olemassa elementtejä, jotka herättävät mielenkiinnon kuvaa kohtaan. Tällaisia elementtejä ovat dramaattisuus, kekseliäisyys, luovuus ja valokuvien kerronnallisuus (Jamieson 2006, 144, 177–178). Mikäli omia aiheideoita valokuviiin tai valokuvasarjaan ei löydy, voi inspiraatiota hakea esimerkiksi omasta ympäristöstä tai toisten tekemistä valokuvablogeista.

Valokuvablogi Poukaman valokuvasarja Pohjoisen öiset sillat lähti rakentumaan aiheidean pohjalta. Aiheidea oli työssäni aluksi hyvin epämääräinen, mutta valokuvauksen ohessa aiheidea täsmentyi. Koen, että aiheen kehittyminen ja muovautuminen oli yksi opinnäytetyön kehittymiseen liittyvistä prosesseista (Hakala 2004, 105–108). Inspiraatio kuvata pohjoisen siltoja lähti vanhasta valokuvastani, jonka yöllinen valaistus herätti mielenkiintoni. Valokuvan innostamana lähdin toteuttamaan valokuvasarjaa. Valitsin valokuvasarjan yksittäisten valokuvien sijaan käytännöllisistä syistä. Halusin luoda yhtenäisen kokonaisuuden, joka olisi mahdollista toteuttaa panoraamavalokuvien keinoin. Panoraamavalokuvien vaatima muoto vaikutti paljon siihen, millaisen aiheen voisin valita valokuviiin. Myös dokumenttivalokuvan vaatimukset asettivat rajoituksia aiheidean valintaan.

Valmiin aiheidean jälkeen lähdin toteuttamaan valokuvasarjaa Pohjoisen öiset sillat. Valokuvauskohteiden löytäminen ei tuottanut minulle vaikeuksia, sillä ympäristöt, joissa valokuvasin olivat minulle tuttuja. Haastetta valokuvaamiseen toivat öiset olosuhteet, jotka asettivat tekniseen toteutukseen haasteita. Lopullinen valokuvasarja koostuu neljästä valokuvasta, mutta todellisuudessa ottamieni valokuvien määrä on paljon suurempi. Erityisesti panoraamavalokuvien kohdalla on kuvaustilanteessa vaikea sanoa kuinka onnistuneita valokuvat ovat, koska lopullinen kuvien yhdistäminen tapahtuu vasta kuvankäsittelyvaiheessa. Valokuvasarjaani valitsin olemukseltaan erilaisia siltoja kuvaavia valokuvia. Tavoitteenani oli valita sarjaan sellaisia valokuvia, joiden kautta syntyisi yhtenäinen kokonaisuus. Kaikissa valokuvasarjan valokuvissa olennaisena tunnelman välittäjänä ovat silloissa loistavat valot. Valokuvissa dokumentoidaan pohjoisen öisiä siltoja.

Kuva 1. Pohjoisen öiset sillat: Valoissa

Valokuva Valoissa on valokuvasarjan ensimmäinen valokuva. Mielestäni valokuva on hyvä valinta ensimmäiseksi kuvaksi, koska siitä välittyy katsojalle siltojen tunnelma ja elämä heti ensimmäisellä silmäyksellä. Siltojen elämä välittyy valokuvassa sillalla ajavien autojen valojen kautta. Tunnelmaa kuvassa välittävät sillan ja kaupungin valot niin sillassa itsessään kuin veden pinnalla heijasteena. Myös taivaan tasaisuus ja värisävyt välittävät kuvassa yöllistä tunnelmaa.

Kuva 2. Pohjoisen öiset sillat: Heijastuksia pinnalla

Heijastuksia pinnalla valokuva sopii mielestäni hyvin valokuvasarjan aiheeseen ja teemaan. Saapuessani kuvauspaikalle kiinnitin ensimmäisenä huomiota sillan pitkään malliin, jonka halusin tuoda kuvassa esiin. Sillasta ja sen heijastuksesta katsoja voi löytää moniosaisia merkityksiä. Valokuva dokumentoi kaupungin seesteistä ja rauhallista yötä. Valokuvassa pidän siitä, kuinka tumma taivas tuo esiin yksittäisiä valopisteitä taivaanrannasta ja ilmentää näin kaupungin elämää.

Kuva 3. Pohjoisen öiset sillat: Purppurataivas

Valitsin valokuvan Purppurataivas, koska mielestäni se tuo valokuvasarjaan mielenkiintoista kontrastia. Valokuvassa olevat värit ja valaistus luovat dramaattisen tunnelman kuvaan. Dramaattinen tunnelma näkyy erityisesti sillan valoista, jotka korostavat rakenteita luoden hämähäkkimäisen mielikuvan. Pitkän valotusajan aiheuttama veden liikehdintä ilmentää siltojen ympärillä olevaa liikettä.

Kuva 4. Pohjoiset öiset sillat: Aava

Aava arki valokuva on mukana sarjassa tasapainottaakseen sarjan kokonaisuutta. Kuvan välittämä tunnelma ja sanoma nousevat esiin parhaiten silloin, kun sen näkee yhdessä valokuvasarjan muiden kuvien kanssa. Valokuvan tarkoituksena on välittää siltojen hiljentynyttä yön tunnelmaa. Aava vesi yhdessä värimaailman kanssa luo mielikuvaa pyssähtyneestä liikkeestä ja ajasta.

3 VALOKUVABLOGI POUKAMAN LUOMINEN

Valokuvasarjan Pohjoisen öiset sillat valmistuttua aloin luoda valokuville näyttelytilaa, jona toimii valokuvablogi Poukama. Valokuvablogin rakentaminen lähtee liikkeelle peruskäsitteiden selvittämisestä ja määrittämisestä (Jamieson 2006, 7; Gardner & Birley 2008, 3; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 144–145). Peruskäsitteiden selvittämisen myötä aloitetaan tarkempi valokuvablogin suunnittelu (Jamieson 2006, 15). Valokuvablogin suunnittelun aikana kartoitetaan tarpeet ja lähtökohdat, joita varten blogi luodaan (Jamieson 2006, 13; Gardner & Birley 2008, 11–15).

Valokuvablogin lähtökohtien selvittämisen jälkeen syvennyttään tarkemmin erilaisiin osa-alueisiin, joista valokuvablogin kokonaisuus muodostuu. Valokuvablogin luomisprosessiin liittyvät eri vaiheet eivät välttämättä kulje tietyssä aikajärjestyksessä vaan osa luomisprosessin vaiheista voidaan tehdä samanaikaisesti. Tässä kappaleessa käyn läpi valokuvablogiin liittyviä peruskäsitteitä ja blogin luomisprosessiin liittyviä eri vaiheita.

3.1 Valokuvablogin määrittely

Internetin alkua ajoista on vierähtänyt jo vuosikymmeniä, joiden aikana se on kehittynyt yhteiskunnan muuttumisen myötä. Muuttumisen ja kehittymisen yhteydessä internetiin on syntynyt kanavia, joiden kautta tavallisilla ihmisillä on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin. Tällaiseen tarpeeseen vastaukseksi ovat tulleet lähes jokaiselle internetin käyttäjälle tutut blogit.

Mitä sitten ovat blogit? Blogeilla tarkoitetaan verkkosivustoja, joiden sisällön tuottajina ja tekijöinä eivät ole vain media-alan ammattilaiset vaan myös tavalliset ihmiset (Kilpi 2006, 3). Tähän syynä on blogien tekemisen yksinkertaisuus ja edullisuus (Kilpi 2006, 3). Arkikielessä blogeista puhuttaessa mieleen tulevat ensimmäisenä lähinnä tekstiä sisältävät kirjoitetut blogit. Blogeissa käytettävä multimedia ei kuitenkaan aina ole tekstiä vaan pääpaino voi olla myös muulla viestinnän välineellä.

Tekstiblogien pohjalta syntyneissä valokuvablogeissa pääviestintäväliseinä ovat valokuvat. Valokuvablogit ovat kehittyneet pitkälti verkkojulkaisujen ja tekstiblogien pohjalta. 1990 – luvun loppupuolella digikamerat olivat kehittyneet siihen pisteeseen, että myös tavallisilla ihmisillä oli mahdollisuus hankkia niitä. Tämän seurauksena valokuvat saivat aiempaa enemmän jalansijaa niin verkkolehdistä kuin blogeissa. Valokuvia käytettiin tuolloin kahta eri tarkoitusta varten; journalistista tiedonvälitystä sekä tekstin kuvittamista ajatellen. Vähitellen valokuvaajat seurasivat journalistien esimerkkiä ja alkoivat luoda omia sivustoja, valokuvablogeja. (Jamieson 2006, 7.)

Valokuvablogeja vertailtaessa voidaan havaita niiden eroavan toisistaan niin ulkoasullisesti kuin sisällöllisesti. Catherine Jamiesonin (2006, 7) mukaan valokuvablogit voidaan kuitenkin tunnistaa kahdesta tyypillisimmästä elementistä. Valokuvablogeissa pääsisältö koostuu valokuvista ja blogiin tehdyt merkinnät on mahdollista katsoa kronologisessa järjestyksessä. Valokuvien laatu valokuvablogeissa ei ole ratkaiseva siinä suhteessa voidaanko blogi kategorisoida nimenomaan valokuvablogiksi. Lähtökohdat valokuvablogien luomiseen vaihtelevat suuresti ja syitä niiden perustamiseen voi olla useita. (Jamieson 2006, 7.)

Valokuvablogeja hyödynnetäänkin aina työelämälähtöisyydestä oman elämän dokumentoimiseen asti (Gardner & Birley 2008, 11). Käytännössä valokuvablogien kautta voidaan kohdistaa valokuvat tietyille kohderyhmille, esitellä omia valokuvaustaitoja, myydä ja markkinoida valokuvateoksia tai valokuvablogia voi ylläpitää harrastuksen vuoksi (Jamieson 2006, 13–15). Valokuvablogin toteutukseen on vaihtoehtoisia menetelmiä, mutta parhaimmillaan sen toteuttaminen on lopulta aika yksinkertaista. Ylläpitämistä varten täytyy hallita valokuvauksen ohella muutamia valokuvablogin pitämiseen liittyviä perusasioita (Jamieson 2006, 13–15), joihin pureudutaan seuraavassa kappaleessa tarkemmin.

3.2 Suunnittelusta toteutukseen

Valokuvablogin suunnittelu- ja toteutusprosessi aloitetaan blogin tarpeen kartoittamisesta; miksi valokuvablogi halutaan tehdä, mitä tarkoitusta varten se tulee olemaan ja millaiselle kohderyhmälle se on suunnattu (Jamieson 2006, 13; Gardner & Birley 2008, 11–15)? Edellä mainittujen kysymysten avulla on mahdollista selvittää lähtökohdat ja perusteet, joista suunnittelu- ja toteutusprosessi lähtevät rakentumaan eteenpäin. Mikäli tekijällä on valmiina olevia valokuvia, on niiden sisältö huomioitava valokuvablogin suunnitteluvaiheessa.

Valokuvablogi Poukaman lähtökohtana ja tavoitteena oli opinnäytetyön luominen. Valokuvablogin kautta esitellään Pohjoisen öiset sillat -valokuvasarjaa. Tutkimustyössä aiheidea voi lähteä liikkeelle useiden eri menetelmien kautta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 64–65). Omalla kohdallani valokuvablogin aiheen pohjana olivat aikaisemmat opintoni, mutta aiheen itsessään valitsin oman itsenäisen pohdiskelun tuloksena. Halusin valokuvablogin aiheen tavoitteiden vastaavan tarpeitani ajatellen tulevaa työelämää (Hakala 2004, 44). Valokuvablogiin ei ollut tarkoituksena kerätä pysyvää kohderyhmää tai yleisöä vaan oppia valokuvablogin suunnittelu- ja toteutusprosessi. Valokuvablogi Poukaman kohdalla valokuvat olivat jo valmiina, jolloin tulevat suunnitteluvaiheet pohjautuivat valokuvien asettamiin vaatimuksiin. Tämän pohjalta syntyivät lähtökohdat valokuvablogin jatkokehittelyyn.

Valokuvablogin kategorian tiedostamisen kautta on helpompi sisäistää blogin tavoitteet ja päämäärät. Tavoitteiden ja päämäärien ohella kategoria vaikuttaa kohderyhmään sekä tuleviin suunnittelu- ja toteutusvaiheisiin. Catherine Jamiesonin (2006, 36–45) mukaan valokuvablogit voidaan jakaa kahdeksaan eri kategoriaan niiden perustyylien perusteella: portfolio-, päiväkirja-, taide-, valokuvajournalismi-, ryhmä-, yhteisö- ja ammattilaisvalokuvablogeihin sekä tiettyihin aiheisiin erikoistuneisiin valokuvablogeihin. Valittu kategoria määrittelee pitkälti millaiseksi valokuvablogi muotoutuu niin ulkoasultaan kuin sisällöltään. Dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin kohdalla on otettava huomioon sen asettamat vaatimukset ja rajoitukset. Tämä tarkoittaa käytännössä esi-

merkiksi panoraamavalokuvien koon ja dokumenttivalokuvien tavoitteiden huomioimista.

Valokuvablogin kategorian pohjalta voidaan päätellä myös tavoiteltava kohderyhmä. Esimerkiksi perhevalokuvia sisältävässä valokuvablogissa kohderyhmä on hyvin erilainen kuin taidevalokuvablogissa. Tällöin keinot, joilla yleisöä tavoitellaan ovat erilaiset. Kohderyhmää tavoiteltaessa on tärkeää miettiä millainen sisältö kohderyhmää kiinnostaa ja mitä heille voi valokuvablogin kautta tarjota (Gardner & Birley 2008, 23)? Haluataanko valokuvablogin kävijämäärää seurata vai onko kävijöiden määrällä merkitystä (Gardner & Birley 2008, 23)? Blogin suunnittelun yhteydessä kannattaa pohtia myös mitä kaikkea on valmis jakamaan laajemman yleisön nähtäville (Gardner & Birley 2008, 22).

Valokuvablogi Poukama sijoittuu mielestäni useampaan kategoriaan: valokuvaportfolioidiin, aiheisiin erikoistuneisiin valokuvablogeihin sekä taidevalokuvablogeihin. Portfoliomaisissa valokuvablogeissa tarkoituksena on esitellä valokuvaajan omia teoksia. Tyypillistä portfoliomaisissa valokuvablogeissa on tekstin vähyys; tekijä kommentoi valokuvia korkeintaan lyhyellä kuvauksella ja pääosassa ovat itse valokuvat. Valokuvablogi Poukamassa tekstin osuus on tarkoituksella jätetty vähäiseksi, jotta itse valokuvat ja ulkoasulliset elementit nousisivat esiin. Valokuvaportfolioiden teemat syntyvät ympäröivästä maailmasta ja mielikuvituksesta. Valokuvablogi Poukamassa ympäristön vaikutuksella on ollut suuri merkitys valokuvien syntymiseen. (Jamieson 2006, 38–44.)

Valokuvablogi Poukama on myös aiheeseen erikoistunut valokuvablogi. Aiheisiin erikoistuneissa valokuvablogeissa käsitellään tyypillisesti tiettyä valittua teemaa tai aihetta. Teemoja ei ole rajattu vaan aiheisiin erikoistuneissa valokuvablogeissa niitä löytyy laidasta laitaan. Kyseisen kategorian valokuvablogit keräävät ympärilleen samasta aiheesta kiinnostuneita ihmisiä. Aiheen temasta riippuen blogi voi koskettaa pientä kohderyhmää tai kerätä ympärilleen suuren kävijäryhmän. Valokuvablogi Poukamassa aiheeseen erikoistuminen näkyy monella eri tasolla: erikoistumisella dokumentaarisiin panoraamavalokuviin sekä teeman kategorisoitumisella pohjoisen öisiin siltoihin. Koska dokumenttivalokuvaan liittyy taiteellinen päämäärä (Laakso 2000, 71–72) on mielestäni

tällöin perusteltua, että valokuvablogi Poukama kategorisoituu myös taidevalokuvablogiksi. (Jamieson 2006, 38–44.)

Valokuvablogin luomisprosessin aikana blogi rakentuu pala palalta niin ulkoasullisesti kuin sisällöllisesti. Tämän prosessin aikana on tärkeää saada valokuvablogiin myös omaa persoonallista otetta, omaa tyyliä. Persoonallisen otteen välittyminen on tärkeää, jotta blogia seuraaville ihmisille välittyy valokuvablogin tarkoitus ja sanoma (Jamieson 2006, 22). Valokuvablogi tuntuu tekijälle mieluisemmalta silloin, kun se on ulkoasultaan tarkoitukseen sopiva. Oikeanlainen tyyli inspiroi ja motivoi tuottamaan sivustolle uutta sisältöä. Valokuvablogin tyyli rakennetaan kolmesta eri elementistä: ulkoasusta, blogin mallista ja valokuvista (Jamieson 2006, 22). Valmiina olevan aiheidean jälkeen oman valokuvablogin tyyliin voi hakea inspiraatiota esimerkiksi muista valokuvablogeista (Jamieson 2006, 22).

Oman valokuvablogin tyylin luomiseen on kolme tapaa: joko aloitetaan sisällön luomisesta (valokuvat, mahdolliset tekstit), ulkoisesta ilmeestä tai toteutetaan molempia osia alueita samanaikaisesti. Valokuvablogiin valittu kategoria ja aihe eivät välttämättä säily koskemattomana, vaan ne kehittyvät valokuvablogin suunnittelu- ja toteutusprosessin yhteydessä. Vaikka valokuvablogin aihe ja kategoria eivät heti olisi täysin selviä, voi blogia lähteä toteuttamaan sen hetkisen kiinnostuksen pohjalta (Gardner & Birley 2008, 23). Oma kiinnostus aihetta kohtaan välittyy myös blogia seuraaville ihmisille ja kerää ympärilleen samasta aihepiiristä kiinnostuneita.

3.3 Blogger ja Flickr valokuvablogin työkaluina

Ennen ulkoisen- ja sisäisen ilmeen suunnittelun aloittamista täytyy päättää luodaanko valokuvablogi blogipalveluun vai omalle palvelimelle. Koska opinnäytetyöni käsittelee nimenomaan dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin luomista valmiiseen blogipalveluun, en käsittele tarkemmin oman palvelimen osuutta blogin luomisessa. Kyseinen valinta liittyy blogin rajaamisen tarpeeseen (Hakala 2004, 44). Blogialustoja

tarjoavissa palveluissa blogin aloittamisen prosessi on hieman erilainen, mutta vaadittavat tiedot ovat pääpiirteittäin samanlaisia (Gardner & Birley 2008, 28).

Blogipalvelut ovat sivustoja, joiden tarkoituksena on helpottaa ja yksinkertaistaa blogin luomista (Kilpi 2006, 53). Jokaisella palveluntarjoajalla on oma näkemyksensä parhaiten toimivasta blogialustasta (pohja, jolle valokuvablogi luodaan) ja siksi eri alustojen ominaisuudet ja sisällöt vaihtelevat. Blogipalveluita on olemassa sekä ilmaisia että maksullisia. Blogipalvelua valittaessa huomiota kannattaa kiinnittää siihen millainen taho blogipalvelun ylläpidosta vastaa: toimiiko palvelu ammattilaisten ylläpitämänä vai esimerkiksi harrastajien toimesta (Kilpi 2006, 53)? Voidaanko blogipalvelun kautta tehdä merkintöjä blogeihin suoraan internetselaimen kautta vai vaatiiko blogin ylläpitäminen kenties muita toimenpiteitä (Kilpi 2006, 53)? Blogipalvelua valittaessa on tärkeää tiedostaa millaisia ominaisuuksia blogipalveluiden tarjoamat blogialustat sisältävät ja millaisia tarpeita blogialustan suhteen on (Haasio 2008, 170).

Pohtiessani omia tarpeitani valokuvablogi Poukaman suhteen, totesin etsiväni ilmaista ja suoraan nettiselaimella toimivaa blogipalvelua. Tällaisia blogipalveluita ovat esimerkiksi Livejournal, Vuodatus.net sekä Blogger (Kilpi 2006, 55). Livejournal on blogipalvelu, joka tarjoaa sekä ilmaisia että maksullisia blogipalveluita (Livejournal 2008). Sivuston tarjoamat blogipalvelut on suunniteltu erityisesti päiväkirjamaisten merkintöjen tekoon (Livejournal 2008). Vuodatus.net on suomalainen blogipalvelu, joka tarjoaa perustyökalut blogin ylläpitämiseen (Vuodatus.net 2011). Kartoitettuani erilaisia vaihtoehtoja valokuvablogiani varten päädyin valitsemaan Bloggerin blogipalveluksi. Valitsin Bloggerin, koska se on ilmainen ja ominaisuuksiltaan tarpeitani vastaava. Valokuvablogin kannalta ajateltuna Blogger on hyvä valinta, sillä päivän aikana blogiin voi ladata rajattoman määrän valokuvia (Bamberg 2009, 92). Kyseinen ominaisuus helpottaa valokuvablogin ylläpitämistä ja päivittämistä.

Mikä Blogger blogipalvelu pohjimmaltaan on ja mitä sen käyttämiseen vaaditaan? Blogger on blogipalvelu, jonka rinnalla toimii palvelu nimeltä Blogspot (Kilpi 2006, 61). Vaikka Blogger ja Blogspot muodostavat yhtenäisen palvelun, ovat ne lopulta kaksi eri asiaa. Blogger on blogin hallintatyökalu, jonka avulla käyttäjät voivat esimerkiksi luoda blogille ulkoasun sekä päivittää ja hallita sen sisältöä (Kilpi 2006, 61). Hosting-

palveluna toimiva Blogspot on joukko palvelimia, joita Bloggerin käyttäjät pääsevät hyödyntämään. Tästä johtuen Bloggeriin tehtävien blogien verkko-osoitteisiin sisältyy pääte blogspot.com (Kilpi 2006, 61).

Bloggeriin rekisteröitymiseen vaaditaan Google-tili (Bamberg 2009, 92), jonka käyttäjä voi luoda ilmaiseksi (Haasio 2008, 48). Google-tili on siitä kätevä, että sen kautta samoilla tunnuksilla voi liittyä ja kirjautua useisiin erilaisiin Googlen palveluihin (Haasio 2008, 48–49). Tilin luomisen jälkeen Bloggeriin pääsee kirjautumaan, jolloin on mahdollista luoda oma blogialusta. Blogialustan luomisen yhteydessä omalle valokuvablogille annetaan nimi ja määritetään verkko-osoite (Gardner & Birley 2008, 28). Bloggerissa valokuvablogin nimeä ja verkko-osoitetta voi muuttaa myös myöhemmin, mutta kaikissa blogialustoissa tämä ei välttämättä onnistu. Valokuvablogin nimeä ja verkko-osoitetta kannattaa miettiä tarkkaan, sillä ne ilmentävät valokuvablogin tarkoitusta ja toisaalta vaikuttavat myös siihen kuinka kävijät löytävät valokuvablogin. Helposti muistettava nimi ja verkko-osoite jäävät mieleen. Valitsin valokuvablogini nimeksi Poukaman, koska mielestäni se sopii koko valokuvablogin teemaan. Nimen valinta oli haastavaa, koska useat nimet ja verkko-osoitteet olivat jo varattuja. Halusin blogille sellaisen nimen ja verkko-osoitteen, jotka olisi helppo muistaa.

Edellä mainittujen asetusten lisäksi Bloggerissa on myös muita määriteltäviä asetuksia, joihin on hyvä tutustua heti alkuvaiheessa. Käyttöoikeuksien hallinnan kautta määritellään yleisö, jolla on mahdollisuus nähdä tehdyt merkinnät. Kyseisen valikon kautta voidaan määritellä ketkä voivat tehdä blogiin merkintöjä. Toiminto on kätevä esimerkiksi silloin, kun valokuvablogi halutaan kohdentaa vain tietylle kohderyhmälle. Bloggerissa on mahdollisuus valita haluaako saada tekemiinsä merkintöihin kommentteja. Kävijöiden kommentit voivat auttaa kehittämään ja parantamaan blogisivustoa ja sen sisältöä. Kommenttien vastaanottamisessa on kuitenkin myös kääntöpuolensa: kommentit voivat sisältää myös ei-toivottuja viestejä. Tämän vuoksi myös kommenttien poistaminen on mahdollista. Edellä mainittujen toimintojen lisäksi muita Bloggerin tarjoamia palveluita ovat blogin suunnittelutyökalu, jonka kautta käyttäjä voi luoda blogilleen ulkoasun ja mobiilipalvelut. (Blogger 2011.)

Bloggerin lisäksi loin tunnukset myös toiselle verkkosivustolle Flickr. Kuten jo aiemmin mainitsin Google-tilin avulla samoilla tunnuksilla voi ottaa käyttöön useita eri palveluita. Flickr verkkosivusto on yksi näistä palveluista (Flickr 2011a). Flickr on verkkopalvelu, jonka avulla voi jakaa valokuvia laajalle yleisölle tai pienemmälle kohde-ryhmälle (Haasio 2008, 213–217). Sen kautta on mahdollista lisätä valokuvien yhteyteen yksityiskohtaista tietoa (esimerkiksi valokuvausolosuhteista tai paikasta jossa valokuva on otettu), saada kommentteja valokuvista sekä kommentoida muiden teoksia, rajata valokuvien näkyvyyttä (esimerkiksi vain tietylle käyttäjäryhmälle), linkittää valokuvia muihin palveluihin sekä säilyttää valokuvatiedostoja (Flickr 2011b).

Mitä hyötyä Flickrin tarjoamista palveluista on panoraamavalokuvablogia ajatellen? Palvelun avulla valokuvien katseleminen on helppoa ja yksinkertaista, koska siellä kuvia voi ryhmitellä erilaisiin kansioihin. Flickrin avulla on mahdollista linkittää lisätyt valokuvat suoraan Bloggeriin luotuun blogialustaan (Flickr 2011b), mikä helpottaa valokuvablogin ylläpitämistä. Myös suoraan Bloggeriin voi lisätä valokuvia ja linkkejä, mutta tällä tavoin valokuvien lisääminen on yksinkertaisempaa ja käyttäjäystävällisempää. Panoraamavalokuvat ovat isokokoisia valokuvia, jonka vuoksi ne näkyvät valokuvablogissa melko pienikokoisina. Kun valokuvat linkitetään Flickr palvelun kautta, voi valokuvablogin katselija halutessaan klikata valokuvablogissa olevaa valokuvaa, jolloin avautuu sivu Flickr palveluun. Flickrin kautta kävijä voi nähdä valokuvan huomattavasti isompikokoisena, jolloin sen katseleminen miellyttävämpää.

Flickriin sisäänkirjautumisen jälkeen voi halutessaan muokata omaa käyttäjäprofiilia ja tulevan kuvapankin verkko-osoitetta. Verkko-osoitteen voi määrittellä vain kerran, joten sitä kannattaa harkita tarkkaan. Oman tilin asetusten kautta on mahdollista rajata oman tilin asetuksia esimerkiksi yksityisyyteen ja omiin tietoihin liittyen. Oman verkko-osoitteen määrittelemisen jälkeen on mahdollista ladata valokuvia omaan kuvapankkiin. Tämän jälkeen Flickrin ja Bloggerin välille voidaan muodostaa yhteys, jonka jälkeen Flickriin ladatun valokuvan voi linkittää suoraan Bloggeriin kuvapankin kautta. Lisätesäni Flickr kuvapankkiin valokuvia nousi haasteeksi panoraamavalokuvien koko. Panoraamavalokuvat luodaan useista yksittäisistä valokuvista, jolloin niiden koot ovat suuria. Sekä Flickr palvelussa, että Bloggerissa lisättävien kuvien kokoa oli rajoitettu, jonka vuoksi jouduin pienentämään valokuvien kokoa. Mielestäni koon pienentäminen vaikut-

ti valokuvien laatuun, mikä jäi hieman harmittamaan lopullisissa valokuvissa. (Flickr 2011b).

3.4 Ulkoasun luominen valokuvablogiin

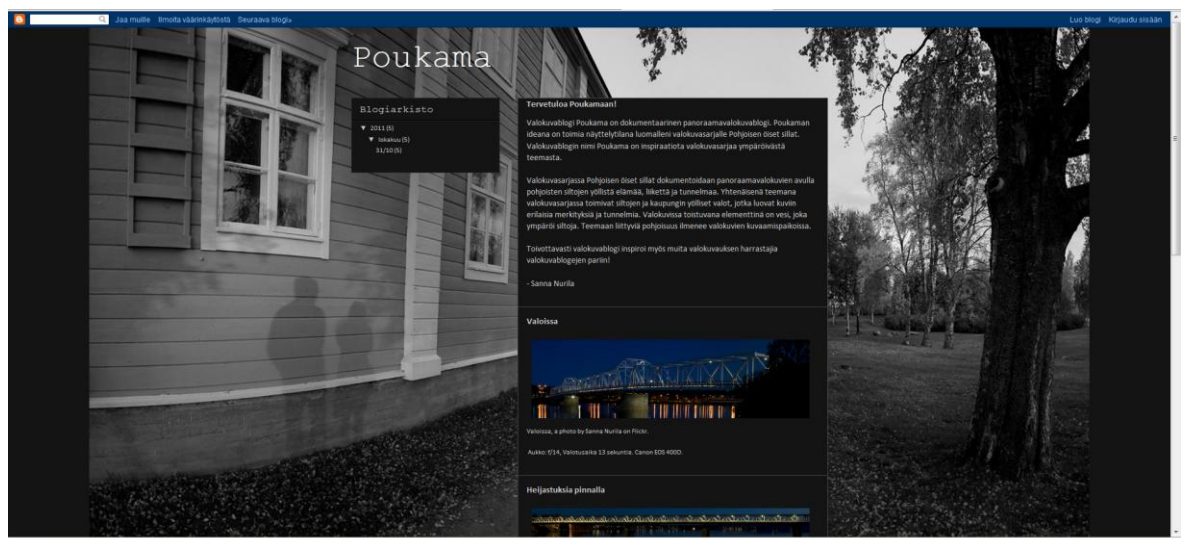
Blogialustan valitsemisen jälkeen on vuorossa valokuvablogin ulkoasun luominen. Valittu blogialusta vaikuttaa hyvin vahvasti siihen, millaisia mahdollisuuksia oman blogin ulkoasun luomiselle ja muokkaamiselle on. Esimerkiksi joissakin blogialustoissa saatavilla on vain valmiita pohjia, kun taas toisissa blogialustoissa ulkoasua voi muokata lähes rajattomasti (lähinnä html – koodauksen avulla).

Catherine Jamieson (2006, 27) jakaa valokuvablogien ulkoasut kahteen eri ryhmään: Photo A Day ja Blog Style tyyppisiin ulkoasuihin. Photo A Day – ulkoasu tarkoittaa valokuvablogia, jossa julkaistaan aina yksi suurempi kuva kerrallaan. Tällöin valokuvablogissa on usein linkkejä ja pienimuotoinen esittely valokuvaajasta. Kyseiseen ulkoasutyypin ei yleensä liitetä tekstiä kuvien ohien. Photo A Day – tyyppin valokuvablogeissa on tarkoituksena esitellä omia valokuvaustaitoja portfolion kaltaisesti. Blog Style – ulkoasua käyttävät valokuvablogien tekijät, jotka haluavat yhdistää valokuvien rinnalle tekstiä. Kyseisessä valokuvablogin ulkoasussa käytetään vain yhtä pääsivua, jolle on aseteltu valokuvien lisäksi muita toimintoja, kuten esimerkiksi linkkejä ja tietoja valokuvaajasta. Pohtiessani valokuvablogi Poukaman ulkoasua suhteessa edellä mainittuihin blogin ulkoasutyyppeihin tulen siihen tulokseen, että blogissa oleva ulkoasu on sekoitus molempia tyyliä. Valokuvablogi Poukama ei mielestäni ole päiväkirjamainen blogi, mutta ulkoasultaan se on Blog Style tyylinen ulkoasu. Toisaalta portfoliomainen kategoria viittaa Photo A Day tyyliin ulkoasuun. (Jamieson 2006, 27–33.)

Blogin ulkoasu valinta on yhtä tärkeää kuin blogialustan valitseminen (Gardner & Birley 2008, 120). Valokuvablogi on hyvin henkilökohtainen ja persoonallinen tuotos, jonka kautta katsojalle välittyy kuva tekijästä ja hänen persoonastaan (Gardner & Birley 2008, 120). Tämän vuoksi olisi tärkeää, että myös blogin ulkoasu on sellainen, joka välittää haluttua viestiä ja tunnelmaa (Gardner & Birley 2008, 120). Valokuvablogin ulkoasua luotaessa täytyy ottaa huomioon millaisia vaatimuksia valokuvablogiin tuleva

sisältö asettaa ulkoasulle. Esimerkiksi Poukama-valokuvablogissa värien ja käytetyn taustakuvan tulee olla sellaisia, että esillä olevien panoraamavalokuvien katselu on mahdollisimman miellyttävää. Lisäksi valokuvablogi Poukaman kohdalla oli huomioitava panoraamavalokuvien koko. Valokuvablogin asettelu ei voi olla kapea, koska panoraamavalokuvat ovat leveitä malliltaan. Valokuvablogi Poukamassa valokuvien dokumentaarinen lähtökohta asetti tiettyjä ehtoja ulkoasulle. Ulkoasu ei voi olla sellainen, joka kyseenalaistaa valokuvien dokumentaarisen ilmaisun.

Valitsemassani Blogger blogialustassa oman blogin ulkoasu luodaan pitkälti Bloggerin mallin suunnittelutyökalulla. Bloggerissa ulkoasu koostetaan useista erilaisista elementeistä: pääasiassa mallipohjasta, taustaväristä, blogin koosta, gadgeteista (erilaisista toiminnoista, joita blogiin voi halutessaan lisätä), blogin asettelusta sekä muista lisäasetuksista. Työkalussa on saatavilla 15 erilaista pohjaa, joiden pohjalta käyttäjä voi muokata oman näköisensä ulkoasun. Työkalun avulla valmiita pohjia voi muokata useilla eri tavoilla, esimerkiksi fontteja, taustakuvaa, värejä, blogin asettelua, leveyksiä ja niin edelleen. Mahdollisuutena on siis luoda persoonallinen ja oman näköinen blogi. Halutessaan käyttäjä pääsee myös muokkaamaan html – koodia, jonka avulla blogista saadaan hiottua aikaisempaa yksilöllisempi. (Blogger Buzz 2011.)

Kuva 5. Valokuvablogi Poukaman ulkoasu

Loin oman valokuvablogini ulkoasun käyttäen Bloggerin mallin suunnittelutyökalua. Koin, että sain suunnittelutyökalun avulla luotua hyvän ulkoasun valokuvablogiini. UI-

koasusta tuli lähes sellainen, kuin olin sen alun perin halunnut olevan. Ainoaksi ongelmaksi mallin suunnittelutyökalussa koin valokuvablogin asettelun. Olisin halunnut määrittellä tarkemmin mihin esimerkiksi tekstit ja linkit tulevat. Halusin opinnäytetyössäni keskittyä kuitenkin enemmän itse valokuvablogin sisältöön, joten tässä kohtaan olin valmis tekemään pienen kompromissin ulkoasun suhteen. Käytin valokuvablogini ulkoasun pohjana valmista mallia, jonka räätälöin omaan valokuvablogiini sopivaksi.

Suunnitellessani Poukama-valokuvablogin ulkoasua otin lähtökohdaksi valokuvasarjan, josta blogin sisältö koostuu. Tämän jälkeen keskityin valitsemaan taustakuvaa blogin pohjaksi. Ulkoasun suunnittelun aikana minulla oli useita erilaisia vaihtoehtoja taustakuvaksi, mutta lopulta päädyin valitsemaan harmaasävyisen valokuvan. Taustalla olevan valokuvan aihe ei varsinaisesti liity valokuvasarjan teemaan. Kokeiltuani eri taustakuva vaihtoehtoja tulin kuitenkin siihen tulokseen, ettei valokuvablogin taustan välttämättä tarvitse olla täysin sidoksissa itse teemaan. Koin, että mikäli kaikki valokuvablogin osat ovat yksi yhteen teeman kanssa, eivät alkuperäinen viesti ja sanoma välity katsojalle.

Harmaasävyisen valokuvan pohjalta valokuvablogin ulkoasun muut osa-alueet lähtivät kehittymään mielessäni. Ulkoasun pohjana olleessa mallissa useat blogin elementit olivat jo valmiiksi kohdillaan, jolloin tehtäväkseni jäi muokata valmiina olleita elementtejä omaan käyttötarkoitukseeni sopivaksi. Valokuvasarjan valokuvat itsessään ovat värikkäitä ja halusin korostaa niiden värejä entisestään. Tästä lähti kehittymään mielessäni ajatus siitä, että koko valokuvablogin ulkoasu voisi olla harmaasävyinen. Näin ollen muokkasin valokuvablogin ulkoasun harmaasävyiseksi. Lopputulos onnistui mielestäni hyvin ja värikkäät valokuvat nousevat blogissa hyvin esiin.

3.5 Tekijänoikeudet ja valokuvauksen pelisäännöt

Valokuvablogiin sisältöä tuotettaessa on tärkeää tiedostaa tekijänoikeuksiin ja valokuvauksen lainsäädäntöön liittyvät säännökset ja lait. Valokuvaus on sidoksissa valokuvablogin sisällöntuotantoon vahvasti ja siksi valokuvaajan tulee tuntea lainsäädäntö, joka määrittelee rajoja kuvaamisen suhteen. Valokuvablogin tekemisen ja ylläpitämisen kan-

nalta ajateltuna tekijänoikeudet vaikuttavat niin tekijälle itselleen tuleviin oikeuksiin, kuin myös selventävät miten valokuvablogin ylläpitäjän tulee huomioida ja kunnioittaa muille kuuluvia tekijänoikeuksia.

Perustuslaissa säädetty oikeus sananvapauteen (Finlex 1999) takaa oikeuden myös valokuvaamiseen (Suomen Journalistiliitto 2010a). Kuvaaminen on sallittua julkisilla paikoilla. Julkisia paikkoja ovat esimerkiksi juna-asemat, linja-autoasemat, puistot, kadut, kirjastot, kauppakeskuksien yleiset alueet sekä muut vastaavat julkiset tilat (Suomen journalistiliitto 2010b). Laki salakatselusta (Rikoslaki 24 luku 6 §) määrittelee tarkemmin alueet, joissa luvatta kuvaaminen on kiellettyä (Finlex 1889). Lain mukaan tällaisia alueita ovat kotirauhan suojaamat paikat ja yleisöltä suljetut tilat (Finlex 1889).

Tekijänoikeuslain (1 luku 1§) mukaan ”sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen” (Finlex 1961, Kuvastory 2011). Tekijänoikeuslain mukaan tällaisia teoksia ovat muun muassa kirjallinen tai suullinen esitys, sävellys- tai näyttämöteos, elokuvateos, valokuvateos, rakennustaiteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote, piirustus, tietokoneohjelma sekä graafinen tai plastillinen teos (Finlex 1961, Kuvastory 2011). Teoksen luomishetkestä alkaa tekijänoikeus, joka takaa tekijälle moraaliset ja taloudelliset oikeudet (Kuvastory 2011).

Tehdessäni valokuvablogi Poukamaa en joutunut tekemisiin kuvauskieltojen ja tekijänoikeuksiin liittyvien asioiden kanssa. Tämä johtunee pitkälti siitä, että tekijänoikeudet ja kuvausluvut ovat aikaisemmista opinnoista minulle tuttuja. Valokuvablogi aihe määritteli pitkälti kuvauspaikat. Kuvauspaikat olivat aina julkisia, jolloin erillisille kuvausluville ei ollut opinnäytetyöni aikana tarvetta.

3.6 Julkaiseminen

Valokuvablogin ulkoasun ja sisällön muokkaamisen ja luomisen jälkeen itse julkaisu on helppoa valmiin blogipohjan kautta. Ennen varsinaista julkaisemista on kuitenkin hyvä

tehdä tiettyjä toimenpiteitä, jotta mahdollisimman moni katselija löytäisi valokuvablogin ja kiinnostuisi siitä. Ennen julkaisua kannattaa tarkistaa millaisia julkaisuasetuksia valitussa blogialustassa on käytettävissä. Erilaisten julkaisuasetusten kautta voi vaikuttaa siihen, kuinka laajalle yleisölle blogi on näkyvissä. Esimerkiksi Bloggerin kautta on mahdollisuus lähettää pingejä (ilmoituksia) muihin internetin palveluihin, joiden kautta lukijat saavat tiedon valokuvablogiin tehdystä päivityksestä (Bamberg 2009, 98).

Valokuvablogi on myös mahdollista linkittää erilaisiin hakupalveluihin, jolloin blogin lukijat ja katselijat voivat löytää osoitteen myös sitä kautta (Bamberg 2009, 98). Esimerkiksi Bloggerissa oman blogin voi halutessaan lisätä blogistaan, josta käyttäjillä on mahdollisuus selailla erilaisia blogeja (Bamberg 2009, 98). Erilaisiin julkaisuasetuksiin kannattaa tutustua ennen valokuvablogin julkaisua, jotta niitä osaa hyödyntää oman blogin markkinoinnissa mahdollisimman hyvin. Se miten erilaisia julkaisuasetuksia ja niiden tuomia mahdollisuuksia kannattaa hyödyntää, riippuu pitkälti oman valokuvablogiin tavoitellusta kohderyhmästä.

Valokuvablogin julkaisemisen jälkeen kannattaa olla aktiivinen myös muissa yhteisöissä ja blogeissa (Jamieson 2006, 236). Osallistumalla erilaisiin internetin yhteisöihin aktiivisesti tulee samalla mainostaneeksi myös omaa valokuvablogia (Jamieson 2006, 236). Myös oman valokuvablogin ylläpitäminen ja päivittäminen ovat tärkeitä julkaisun jälkeenkin, jotta blogissa kävijöiden mielenkiinto sivua kohtaan säilyy. Julkaistuani valokuvablogi Poukaman huomasin mielessäni kehitteleväni uusia ideoita blogin tulevaisuutta ajatellen. Valokuvablogin sisältöä ja ulkoasua voi kehittää lähes rajattomasti. Valokuvablogin elämänkaaren päättää tekijä itse ja jokainen merkintä on askel eteenpäin.

4 POHDINTA

Dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin suunnittelu- ja toteutusprosessin kokonaisuus muodostuu yksittäisten elementtien runsaasta kirjosta. Näistä yksittäisistä elementeistä muodostuu yksi yhtenäinen kokonaisuus: dokumentaarinen panoraamavalokuvablogi. Valokuvablogin luomisprosessin aikana läpi käydyt vaiheet ovat riippuvaisia toinen toisistaan, jotta valokuvablogista kokonaisuutena tulee yhtenäinen ja toimiva. Luodessani valokuvablogia huomasin prosessin rakentuvan kahdesta vaiheesta. Sisältö valokuvablogiin muodostui valokuvasarjasta ja itse valokuvablogi toimi valokuvien näyttelytilana.

Dokumentaarisen panoraamavalokuvablogin luomisprosessi lähtee liikkeelle blogin luomisen tarpeen kartoittamisesta. Blogiin tulevien valokuvien pohjimmainen tarkoitus ja luonne kertovat paljon siitä, mihin suuntaan suunnittelu- ja toteutusprosessin seuraavia vaiheita lähdetään viemään. Valokuvablogi Poukaman kohdalla dokumenttivalokuviin liittyvät päämäärät ja tavoitteet ohjasivat suunnittelu- ja toteutusprosessin etenemistä. Dokumentaarisen arvon säilyttämiseksi valokuvien näyttelytilan eli valokuvablogin oli tuettava valokuvien kautta välittyvää sanomaa.

Panoraamavalokuvat valokuvauksen osa-alueena asettivat luomisprosessiin joitakin haasteita. Panoraamavalokuvien luominen on tavanomaisiin valokuviin nähden työlästä, koska niiden yhdistämiseen liittyy kuvankäsittelyä ja editointia. Ulkoasun suunnittelussa täytyi ottaa huomioon kuvien koko ja malli. Haastavaksi osoittautui panoraamavalokuvilla ilmaiseminen; oli pohdittava tarkkaan, millaiset sisällöt sopivat niihin ja mitä niiden kautta voidaan tuoda esiin. Toisaalta oli mietittävä myös sitä, millainen valokuvasarja toimii panoraamavalokuvina.

Blogipalvelun käyttämisestä löysin monenlaisia ulottuvuuksia. Blogipalvelun tarjoama blogialusta helpottaa ja yksinkertaistaa valokuvablogin luomista. Valokuvablogi Poukaman kohdalla yksilöllisen visuaalisen ilmeen luominen onnistui blogipalvelun tarjoamien työkalujen avulla. Minua kuitenkin jäi mietityttämään kuinka paljon valokuvablogin ulkoasua olisi vielä voinut kehittää, jollei ulkoasun luomiselle olisi ollut mitään rajoituksia. Blogipalvelun käytännöllisyys riippuu mielestäni paljon siitä, millaiset tar-

peet ja vaatimukset valokuvablogin tekijällä on. Valokuvablogi Poukaman kohdalla blogipalvelu vastasi tarpeisiin, sillä tarkoituksena oli keskittyä enemmän sisältöön kuin visuaaliseen ilmeeseen.

Ajatellessani valokuvablogin luomisprosessia kokonaisuutena koin haastavimmaksi osa-alueeksi sisällön luomisen. Luomisprosessin aikana valokuvien alkuperäinen aiheidea täsmentyi ja jalostui. Panoraamavalokuvien kohdalla minua aina hämmästyttää, ettei koskaan tarkalleen voi tietää millainen valokuva lopulta syntyy, ennen kuin sen näkee konkreettisesti yhtenäisenä kuvana. Yhtä onnistunutta valokuvaa varten vaaditaan aina kymmeniä epäonnistumisia. Dokumenttivalokuvan kohdalla sen määritelmä ei täysin konkretisoitunut mielessäni ja jäin pohtimaan kuinka hyvin valokuvasarjassa dokumentaarinen päämäärä toteutui. Kokonaisuutena valokuvasarjaa tarkastellessani olen tyytyväinen siihen, sillä mielestäni sain aikaan toimivan kokonaisuuden.

Opinnäytetyössäni yhtenä haasteena oli rajaaminen, minkä kanssa oli oltava tarkkana läpi opinnäytetyön. Opinnäytetyön aiheesta olisi saanut aikaiseksi hyvin laajan teoksen. Aikaa ja resursseja ei kuitenkaan ollut laajaan työhön, joten sekä raportissa että teoksessa piti olla tarkkana, että aihe pysyy ruodussa. Mielestäni onnistuin tässä suhteessa hyvin. Teoria ja käytäntö olivat sopusoinnussa koko prosessin ajan ja olin tyytyväinen, että pystyin hyvin tukemaan käytännön havaintojani käytettävissä olevalla teoretisella. Toisaalta jäin miettimään sitä, kuinka paljon opittu teoria ohjasi käytännön työtäni. Parantamisen varaa olisi ollut ajankäytössäni; valokuvasarjan työstämiseen ja valokuvaamiseen meni mielestäni liikaa aikaa.

Panoraamavalokuvaustaitoni ovat kehittymisvaiheessa ja opinnäytetyön aikana huomasin niissä selvää kehitystä etenkin valokuvailmaisun saralla. Kehitys näkyi mielestäni parhaiten siinä, kuinka itse aloin tarkastella omia valokuviani kriittisesti; huomasin niissä epäkohtia ja keinoja joilla niitä kykenin parantamaan. Mitä enemmän kehityn panoraamavalokuvien kuvaajana, sitä enemmän vaadin itseltäni niin teknisesti kuin ilmaisullisesti. Kaikkein tärkein oppimiskokemus opinnäytetyöni aikana syntyi havaitessani, ettei valokuvaus ole minulle pelkkää työtä, vaan iloa tuottava ilmaisukeino. Kehityskaareni dokumentaaristen panoraamavalokuvien suhteen ei suinkaan vielä ole päätöksessään, vaan jatkuu eteenpäin valokuvauskokemukseni karttuessa.

LÄHTEET

AINEISTOLÄHTEET

48h kaksi vuorokautta. Suomi 48h. Suomen lehtikuvaajat ry.

Kauppinen, Markus 2010. Dokumentaarinen valokuvablogi elämästä ja elämyksistä. Luettu ja tulostettu 30.10.2011. <<http://www.markuskauppinen.fi/>>

Nurila Sanna, 2011. Panoraamavalokuvablogi Poukama.

Pohjoinen valokuva 2000. Dokumenttivalokuvaus Pohjois-Suomessa. Toimittaneet Järvinen, Jukka & Räisänen, Arja-Liisa & Siitari, Pirkko & Vilkuna, Jussi. Pohjoinen valokuvakeskus. Kustannus-Puntsi. Gummerus, Jyväskylä.

TEORIALÄHTEET

Adobe Photoshop 2011. Panoraamavalokuvien luominen valokuvia yhdistämällä. Luettu ja tulostettu 20.8.2011.

<http://help.adobe.com/fi_FI/photoshop/cs/using/WSfd1234e1c4b69f30ea53e41001031ab64-75e8a.html#WSfd1234e1c4b69f30ea53e41001031ab64-75e7a>.

Alavalkama, Ilkka 2000. Digitaalisen panoraamakuvan muokkaus. Kurssimoniste: TTKK / AML 11020 Kuvausmenetelmät 2000–01 / Panoraamakuvan muokkaus.

Bamberg, Matthew 2009. 101 Quick and Easy Secrets for Using Your Digital Photographs. Course Technology, Boston USA.

Blogger 2011. Lyhyt esittely. Luettu ja tulostettu 20.8.2011.

<http://www.blogger.com/tour_start.g>.

Blogger Buzz 2011. Express yourself with the Blogger Template Designer.

Luettu ja tulostettu 20.8.2011. <<http://buzz.blogger.com/2010/03/express-yourself-with-blogger-template.html>>.

Ennola, Kari 2011. Photoshopin käyttö (v. CS2 eng).

Luettu ja tulostettu 20.8.2011. <<http://www.kolumbus.fi/~g633951/atk/Indexph.htm>>.

Finlex 1889. Rikoslaki 19.12.1889/39. Luettu ja tulostettu 17.9.2011.

<[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search\[type\]=pika&search\[pika\]=rikoslaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search[type]=pika&search[pika]=rikoslaki)>.

Finlex 1961. Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. Luettu ja tulostettu 17.9.2011

<[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404?search\[type\]=pika&search\[pika\]=tekij%C3%A4noikeuslaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404?search[type]=pika&search[pika]=tekij%C3%A4noikeuslaki)>.

Finlex 1999. Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Luettu ja tulostettu 17.9.2011.

<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>>.

Flickr 2011a. Flickr-pääsivu. Luettu ja tulostettu 20.8.2011. <<http://www.flickr.com>>.

Flickr 2011b. Flickr tour. Luettu ja tulostettu 20.8.2011.

<<http://www.flickr.com/tour?f=hp#section=welcome>>.

Gardner, Susannah & Birley, Shane 2008. Blogging For Dummies (2nd Edition). Wiley, NJ USA.

Haasio, Ari 2008. Kaikki irti internetistä. BTJ. Gummerus Kirjapaino Oy, Vaajakoski.

Hakala, Juha T. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Gaudeamus, Helsinki.

Heikka, Elina 2000. Pohjoinen valokuva. Dokumenttivalokuvaus Pohjois-Suomessa. Artikkelit Modernin maailman kokijat – pohjoinen dokumenttivalokuvaus 1950-luvulta 1990-luvulle. Pohjoinen valokuvakeskus. Kustannus-Puntsi, 12-16.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Kirja yhtiö Oy. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Jamieson, Catherine 2006. Create your own photoblog. John Wiley & Sons Inc, Indiana USA.

Kilpi, Tuomas 2006. Blogit ja bloggaaminen. Readme.fi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Kuvastory 2011. Tekijänoikeus. Kuvaoikeuksien ABC. Luettu ja tulostettu 30.10.2011.

<<http://www.kuvastory.fi/index.php?cat=26&lang=fi&mstr=3>>

Laakso, Leena 2000. Pohjoinen valokuva. Dokumenttivalokuvaus Pohjois-Suomessa. Matti Saanio ja pohjoinen – reportaaseista taiteeksi. Pohjoinen valokuvakeskus. Kustannus-Puntsi, 65–80.

Livejournal 2008. Usein kysytyt kysymykset: Mikä Livejournal on? Luettu ja tulostettu 30.10.2011. <<http://www.livejournal.com/support/faqbrowse.bml?faqid=56>>

Pikseli 2004. Mikä on panoraamakuva? Luettu ja tulostettu 20.8.2011.

<http://www.pikseli.fi/digifaq/3_panor.html>.

Puranen, Jorma 2000. Haastattelu julkaisussa Photo.doc – dokumentteja dokumentarismista. Lajityypistä tyylilajiksi. Haastattelija Riitta Raatikainen. Kustannusosakeyhtiö Mustataide. Salpausselän Kirjapaino Oy, 28-30.

Raatikainen, Riitta 2000. Photo.doc. Dokumentteja dokumentarismista. Kustannusosakeyhtiö Mustataide. Salpausselän Kirjapaino Oy.

Salo, Olli 2011. Panoraamakuvien julkaiseminen. Luettu ja tulostettu 30.10.2011.

<<http://polku.net/Artikkelit/Panoraamoja/julkaiseminen.htm>>

Second Picture 2011. Tutorials of Digital Art & Desing. Panoraamat ja Photomerge. Luettu ja tulostettu 20.8.2011.

<http://www.secondpicture.com/tutoriaalit/valokuvaus/panoraaman_kuvaaminen_ja_photoshop_photomerge.html>.

Suomen Journalistiliitto 2010a. Minullakin on oikeus. Luettu ja tulostettu 17.9.2011.

<http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/lehti/2010/06/artikkelit/minullakin_on_oikeus/missa_saa_ja_missa_ei_saa_kuvata/>

Suomen Journalistiliitto 2010b. Julkisella paikalla saa aina kuvata. Luettu ja tulostettu 17.9.2011. <<http://journalistiliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/5ba4f1ef867a52b8904694c4bec79c8f/1316292973/application/pdf/857370/SJL-kuvauskortti.pdf>>.

Suonpää, Juha 2011. Valokuva on IN. Maahenki, Helsinki.

Vuodatus.net 2011. Tietoa sivustosta. Luettu ja tulostettu 30.10.2011.

<<http://www.vuodatus.net/site/about>>.